

עֵרֶץ וְאַתִּיקָה

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 74 ■ טבת תשס"ד ■ ינואר 2004

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

— מחסנת את עורך הדין מפני מכלול של טענות עתידיות מצדו של הלקוח.

כיום ישנו סעיף סטנדרטי בייפויי כח רבים, לפיו נותן הלקוח לעו"ד יפוי כח "להתפשר בכל ענין הנוגע או הנובע מהענינים האמורים לעיל לפי שיקול דעתו של בא כוחי ולחתום על פשרה כזו בביהמ"ש או מחוצה לו".

יצויין כי איננו דנים כאן בתוקפו של סעיף זה במישור האזרחי, על-פי דיני החוזים.

אנו ענייננו כאן בהיבט האתי. קרי: חובת הנאמנות והמסירות ללקוח.

בע"א 102/87 אריה חברה ישראלית לביטוח נ' לודג'יה חברה לטכסטיל, פ"ד (מגן) 804, קבע הנשיא שמגר כי לא תתכן שליחות מכללא שתכנה פשרה, ויתור או פעולה ללא תמורה, ולכן לא ניתן לראות בסוכנות הביטוח, כמורשית מכללא על ידי חברת הביטוח לתת הטבות מעבר למקובל בפוליסה סטנדרטית. ואולם, בהמשך דבריו הגיע הנשיא שמגר למסקנה כי התנהגותה של חברת הביטוח מהווה ראייה לכאורה לקיום שליחות שכבר נוצרה, או שהיא מהווה משום אישור בדיעבד לפעולות שביצעה בשמה סוכנות הביטוח. דומה, כי ההלכה שנפסקה בע"א 102/87 תחול גם על יחסי עו"ד-לקוח, שכן ממילא עומדת ללקוח הברירה אם לאשר בדיעבד את הסכם הפשרה אם לאו.

יחד עם זאת, וכמוצע לעיל, ראוי לדעתנו לעשות כל מאמץ ליידע את הלקוח על הכוונה להתפשר בשמו בכל מקרה — אף בהינתן ההרשאה המפורשת — וודאי שיש לעשות כן בשעה שטיבה של ההרשאה להתפשר אינו ברור כל צרכו, מכיוון שהלקוח עלול להיתפס בעתיד כמי שאישר בהתנהגותו את השליחות. בדרכים אלה, נבסס ונחזק את מילוי חובת הנאמנות והמסירות ללקוח, תוך הקפדה יתרה על אינטרס הלקוח במועד ההתפשרות עצמו.

לשירותכם בכל עת,

עו"ד אילן בומבך

יו"ר ועד מחוז ת"א והמרכז

פשרה ויתור בשם הלקוח

חברות וחברים יקרים,

לנוכח פניות רבות שהגיעו אלינו, בנוגע לכך שעורכי-דין הודו או התפשרו בשם לקוחותיהם בהליכים אזרחיים ופלייליים, וגרמו בכך נזק רב ללקוחות, מצאנו לנכון להבהיר כי לדעתנו, ישנה חובה אתית להודיע ללקוח מבעוד מועד על הכוונה להתפשר בשמו. סעיף 5(א) לחוק השליחות, תשכ"ה-1965, אשר דן בהיקף השליחות, קובע כי "השליחות חלה — באין הגבלה בהרשאה — על כל פעולה הדרושה באופן סביר לביצוע התקין של נושא השליחות, אולם אין היא חלה — באין הרשאה מפורשת לכך — על הליכים לפני בית משפט, בית דין או בורר, ולא על פשרה או ויתור או פעולה בלי תמורה".

הנה כי כן, על מנת שעורך-דין יוכל לבצע בשם הלקוח את פעולות הפשרה או הויתור, יש צורך בהוראה מפורשת ביפוי הכוח, ובהעדר הוראה מפורשת כזו — הוא אינו רשאי לבצע פעולות אלה בשם הלקוח. בעבר קבעה ועדת האתיקה לעניין פשרה (עט ואתיקה, גליון מס' 5), כי אין צורך בהסכמת הלקוח לתוכן הספציפי של הפשרה, אלא די בהסכמה כללית ביפוי הכוח להתפשר בשם הלקוח. כל זאת, בכפוף לכך שבעת שעורך הדין מקבל את הצעת הפשרה עבור הלקוח, הוא ממלא את חובתו הבסיסית לפעול לטובת הלקוח.

אנו רואים לנכון לפתח את קביעתה של ועדת האתיקה, ולקבוע שבמצב בו עורך הדין אוזח בהסכמה כללית להתפשר בשם הלקוח, יהא עליו לעשות כל מאמץ סביר להשיג את הסכמת הלקוח לתוכן הספציפי של הפשרה. זו תהיה ברירת המחדל. לדעתנו, רק בדרך זו ניתן להגשים את התכליות העומדות בבסיס חובת הנאמנות והמסירות ללקוח. בעידן הסלולרי, מדובר ברוב המקרים במאמץ קל יחסית, שיש באפשרותו למנוע תקלות גדולות. מדובר, לדעתנו, במדיניות ראויה, אשר מחזקת את אמון הציבור בעבודתם של עורכי הדין, וכן

עורך הדין ועמיתו למקצוע הרשאי עו"ד לפנות ישירות לחברת הביטוח של עמיתו בגין תביעת רשלנות מקצועית

הועדה סבורה כי במקרה זה חברת הביטוח נחשבת בתביעה נגד עורך דין כלקוחות עוה"ד המייצג את הנתבע.

(37468)

פעילות מקצועית – שונות סמכויות עוה"ד המכהן כדירקטור חליף מטעם לקוח

העובדות:

הועדה נשאלה האם קיימת מגבלה כלשהי לעו"ד המייצג לקוח – שהינו דירקטור בחברה פרטית – כנגד אותה חברה להתמנות ע"י הלקוח כדירקטור חליף והאם הוא זכאי לשבת בדירקטוריון בחברה נגדה הוא מייצג את הלקוח.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לשואל כי לדעתה אין מניעה שעורך הדין יתמנה כדירקטור חליף – אולם בתוקף תפקידו לא יוכל להשתתף בדיונים או לעסוק בנושאים הקשורים לייצוג הדירקטור כנגד החברה.

(37397)

חסיון מקצועי סוגיית החסיון כאשר הלקוח נפטר

העובדות:

1. עורך דין שערך צוואה ללקוחו פנה לועדה בשאלה האם רשאי הוא למסור לעיונו של ב"כ אחד הצדדים את התיק שהתנהל במשרדו בנושא הצוואה במלואו כאשר מדובר בהתנגדות לקיום הצוואה.
2. בית המשפט איפשר לשואל להוועץ בנושא זה עם הועדה.

עמדת ועדת האתיקה:

1. הועדה אינה יכולה להביע עמדה, דהיינו האם המסמכים המצויים בתיק עוה"ד הינם חסויים, אם לאו – שהרי פרטיהם אינם בידיעתה.
2. הכלל הוא כי מסמכים חסויים שייכים ללקוח ובמידה שנפטר הרי יורשיו רשאים במקרים רבים לוותר על החסיון.
3. בעניין זה מופנית תשומת הלב לספרו של ד"ר ג. קלינג "אתיקה בעריכת דין" עמ' 421-422 הדן בסוגיית חסיון של לקוח אשר נפטר.
4. אם לדעת הפונה, הלקוח (המנוח) לא רצה שתוכנם או קיומם ייוודעו ליורשיו, הרי עליו לטעון לחסיון ולהביא את הנושא בשלמותו להכרעת בית המשפט אשר ישמע את טענות כל הצדדים המעורבים ויכריע בנושא.

(37434)

העובדות:

1. האם עו"ד המייצג לקוח בתביעה כנגד עורך דין (אחריות מקצועית) רשאי לפנות ישירות לחברת הביטוח המבטחת את אותו עו"ד ולעדכנה בסיכון החמור העולה מהתובענה לשמו הטוב של עוה"ד הנתבע בתיק ואשר הוא עלול להפגע באם יינתן פסק דין.
2. האמור לעיל הועלה ע"י עוה"ד שפנה לועדה מאחר שעורכת הדין המייצגת את עוה"ד, מטעם חברת הביטוח, הודיעה כי לא עדכנה את חברת הביטוח לגבי הסיכון שנוצר בתיק בעקבות דיון ההוכחות ולאור הודאותיו של אותו עו"ד (הנתבע) בדבר רשלנותו המקצועית.
3. שאלה נוספת שהועלתה הינה האם עורך הדין המייצג לקוח בתביעת רשלנות כנגד עו"ד רשאי לפנות ישירות לחברת הביטוח לרבות המצאת פרוטוקול הדיונים על מנת לעדכנה בתיק ולהביא בפניה את הסיכון לשמו הטוב של עורך הדין – וזאת מבלי להידרש לסיכון הכספי לחברת הביטוח עצמה?
4. עורך הדין המייצג את הנתבע בתביעת הרשלנות המקצועית מודיע כי אינו חייב לעדכן את חברת הביטוח המבטחת את אותו עו"ד והוא מעוניין אך ורק בתוצאה של דחיית התביעה (תוצאה שהינה לדעת השואל דמיונית ובלתי מציאותית לנוכח פרוטוקול חקירתו של עוה"ד הנתבע).
5. האם ניתן לשלוח חומר נוסף במקרה זה לחברת הביטוח פרט לפרוטוקול הדיון (אשר מתפרסם ממילא באינטרנט) – וכל זאת לאור העובדה כי עוה"ד המייצג את הנתבע ברשלנות מקצועית הודיע לפונה טלפונית כי לא עשה כן וכי "לא מעניין אותו באם יינתן פסק דין כנגד מרש"י – דבר העלול מטבע הדברים להביא לפגיעה בשמו הטוב של עוה"ד – מה עוד שקיים סיכוי קלוש ככל שיהיה לדחיית התביעה, הגם שבקשות לדחיה במהלך הדיונים נדחו ע"י כבי בית המשפט הדן באותה תובענה.
6. לבסוף שואל עוה"ד הפונה האם עורך דין המבטוח בחברת הביטוח "איילון" המבטחת את מרבית עוה"ד בנושא אחריות מקצועית זכאי לדרוש מחברת הביטוח "איילון" להתפשר בתביעה שהוגשה כנגדו, לאחר שלב ההוכחות ובטרם הגשת הסיכומים ומתן פסק דין ועל מנת להמנע מפסק הדין העלול לפגוע בשמו הטוב.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה סבורה כי אין לפנות לחברת הביטוח שלא באמצעות ב"כ הנתבע בסוגיה אשר הועלתה.

עורך הדין ומשרדו סמכויות עובדי משרד עורך הדין

העובדות:

1. עורך דין שהינו עורך דין יחיד במשרד ובנוסף לו עובדים פקידים, שאינם עורכי דין פנה לוועדה בשאלה מהם סמכויותיהם של הפקידים הני"ל במסירת מידע לפונים הרבים למשרד שעה שעוה"ד נעדר ממנו.
2. השאלות אל הוועדה הן כדלקמן:
 - א. האם הוא רשאי להורות לפקיד המשרד למסור לפונים מידע כללי על תחומי התמחותו.
 - ב. האם הוא רשאי להורות לפקיד המשרד לקבל כספים, שיקים ומסמכים מלקוחות בעת העדרו מהמשרד.
 - ג. האם הוא רשאי להורות לפקידים למסור לפונים מידע על תנאי מתן שירות וסכומי שכר טרחה.
 - ד. האם הוא רשאי להורות לפקידים למלא קבלות/חשבוניות ומסמכים אחרים שיש צורך להמציא ללקוחות.
 - ה. האם הוא רשאי להורות לפקידים למסור מידע בכתב או בע"פ ללקוחות, לבתי משפט ולעורכי הדין.

במישור האתי הרי חובת הנאמנות והמסירות ללקוח מחייבת, ברוב המקרים, לברר את עמדת הלקוח לגבי הפרשה ואם הלקוח אינו מסכים לה, אין להגיע לפרשה בשמו.

(37610)

עורך הדין והצד שכנגד עורך דין כחייב בתיק הוצל"פ

העובדות:

עורך דין פנה לוועדה והודיע כי הוא "חייב" בתיק הוצל"פ המנוהל לטענתו ע"י עמית "בלתי נעים" ושאלתו היא האם הוא רשאי לפנות במישרין לשולחו של אותו עו"ד, דהיינו – הבנק – כאשר אינו מכהן כעורך דין בתיק אלא כצד.

עמדת ועדת האתיקה:

הוועדה השיבה לפונה כי הוא רשאי לפנות ישירות ללקוחו של עוה"ד, דהיינו לבנק.

(37407)

עורך הדין והלקוח

העובדות:

1. עורך דין מייצג נאשם בפלילים.
2. הלקוח חייב לעורך הדין שכר טרחה בהיקף של עשרות אלפי שקלים.
3. חרף דרישת עורך הדין לא שילם הלקוח את חובו.
4. עורך הדין מעוניין להשתחרר מייצוג הנאשם בבית המשפט אולם לבקשתו בעניין זה קבע בית המשפט כי עליו להיות מוכן לדיון ההוכחות ובמעמד הדיון ידון בית המשפט בבקשת השחרור מייצוגו.
5. לדברי עורך הדין הכנה לדיון מצריכה למעלה מ-20 שעות עבודה ולפיכך החוב גם יגדל באלפי שקלים נוספים.

עמדת ועדת האתיקה:

1. לאור החלטת בית המשפט לדחות את בקשת עורך הדין לשחרור מייצוג עליו, איפוא, להתכונן לדיון ההוכחות חרף העובדה שהלקוח לא שילם לו את שכר טרחתו.
2. הוועדה סבורה כי במהלך הדיון על עורך הדין לבקש שוב להשתחרר מהייצוגו.
3. ועדת האתיקה לא תוכל לשחרר את עורך הדין מהייצוג מקום בו בית המשפט סירב לעשות כן.

(34830)

עמדת ועדת האתיקה:

1. פקיד המשרד יכולים לבצע בשמו ובהעדרו של עוה"ד כל פעולה שלא יוחדה בחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 לעורכי דין בלבד.
2. פקיד המשרד יכולים למסור פרטים אודות תחומי העיסוק של עוה"ד בתנאי שלא יפרו בשמו את כללי לשכת עורכי הדין (פרסומת) תשס"א-2001.
3. אשר לטיפול הפקידים בקבלת כספים, שיקים, מסמכים וכיו"ב, אין מניעה שהפקידים יעשו זאת בתנאי שעוה"ד יבצע את כל הסידורים המתאימים לשמירת הכללים 39-42 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986.
4. במאמר מוסגר הוסיפה הוועדה כי האחריות האזרחית והמשמעתית בגין כל פעולה ו/או פגם בפעולת הפקידים תחול על עוה"ד הפונה.

(37668)

עוה"ד ולקוחו

העובדות:

האם רשאי עורך דין להתפשר, על יסוד סעיף 7 ביפוי הכח הסטנדרטי שבידיו, על פי שיקול דעת.

עמדת ועדת האתיקה:

הוועדה השיבה לפונה כי במישור האזרחי סעיף 7 ליפוי הכח הסטנדרטי מחייב את הלקוח כאשר עוה"ד מגיע לפרשה עם צד ג'.

עורך הדין ולקוח

העובדות:

1. עורך דין "א" ייצג חלק מהחברים בחברה חקלאית מסויימת.
2. במסגרת הייצוג האמור נחתם הסכם שלפיו מכרו החברים את זכויותיהם בחברה לצד ג'.
3. לאחרונה פנה עו"ד "ב" לעורך הדין "א" וטען כי הוא מייצג בעלת זכויות בחברה וביקש למסור לו פרטים על העיסקה שבה מכרו החברים – אותם ייצג עו"ד "א" – את זכויותיהם בחברה.
4. עורך דין "א" פנה לוועדה על מנת שזו תאשר העברת ההסכם המבוקש לעו"ד "ב" ותבהיר שאין בהעברת ההסכם "פגיעה כלשהי בחובותיו של עו"ד "א" כלפי החברים אותם ייצג כדלעיל בחברה החקלאית".

עמדת ועדת האתיקה:

הוועדה השיבה לפונה כי מסירת מידע או מסמכים של לקוחותיו לצד ג' ללא הסכמתם הינה אסורה. (37611)

חסיון מקצועי

עורך הדין וסוגיית החסיון

העובדות:

1. עורך דין הוזמן ע"י המשטרה למסור עדות בעניין שהיה במסגרת טיפולו בנושא פלילי.
2. עוה"ד הודיע למשטרה כי מדובר כאן בחסיון עו"ד – לקוח.
3. חוקרת המשטרה המציאה לעוה"ד אישור חתום ע"י לקוחו לפיו אין לו התנגדות להסרת החסיון.
4. החתימה על מסמך הסרת החסיון לא היתה בפניו ונעשתה ללא התייעצות עמו וייתכן "כי מתן העדות כמבוקש ע"י המשטרה יפגע בלקוחו".
5. שאלת עוה"ד הינה כיצד עליו לנהוג במקרה זה.

עמדת ועדת האתיקה:

1. ועדת האתיקה הודיעה לפונה כי היא סבורה שאם הלקוח אכן ויתר מרצונו הטוב ולא תוך כדי אילוץ יכול עוה"ד ואף חייב למסור עדותו.
2. אם קיים חשש שהויתור נעשה תחת כפייה או אילוץ ראוי לברר זאת קודם לכן ואף להגיע להסדר עם המשטרה כי הלקוח יחתום על ויתור הסודיות גם בנוכחות עורך דינו. (37502)

עורך הדין והלקוח

השאלתא:

1. עורך דין מייצג מועצה מקומית ובמסגרת זו הוא גם חבר ועדת ערר לענייני הארנונה שלה.
2. הבנק שבו מנהל עורך הדין את חשבונותיו הפרטיים וחלק ניכר מחשבונות הנאמנות שבטיפולו, הגיש ערר לוועדה הני"ל.
3. הבנק איננו לקוח של עורך הדין בשום צורה ואופן.
4. שאלת עורך הדין הינה האם קיימת בנסיבות אלו מניעה אתית לטיפולו מטעם המועצה המקומית בערר שהוגש כאמור על ידי הבנק.

עמדת ועדת האתיקה:

- הוועדה השיבה לפונה כי אם הוא חבר בוועדת ערר עליו להודיע לצדדים של הערר כי הוא מנהל את חשבונותיו הפרטיים באותו סניף בנק שהגיש את הערר והצדדים יוכלו לבקש את פסילתו, אם ירצו בכך. (34943)

עוה"ד וביהמ"ש

העובדות:

1. עורך דין פנה לוועדה וטען כי בתיק אזרחי בו ייצג את עצמו בשלב טרום קדם משפט (דיון ראשון בתיק) נשאל על ידי כבי' השופט שאלה שלעניית דעתו עשתה את מלאכת הצד שכנגד – וזאת אגב תוך חריגה בוטה מחובתו האדוורסרית. השאלה האמורה לדעת הפונה מקומה, אם בכלל, הינו בשלב עתידי של חקירתו הנגדית, כבעל דין.
2. עוה"ד שואל האם יש לו דרך (מנומסת ומכובדת) ככל האפשר להראות לבית המשפט כי אינו מעוניין לענות או לבקש רשות שלא לענות.
3. לדעת עוה"ד ובהיקש לסעיף 5 שבפקודת בזיון בית המשפט הדין בעד המסרב להשיב על שאלות נאמר: "ולא הראה כל טעם צודק לסירובו". על אחת כמה וכמה ראוי לדעת עוה"ד לאפשר לו, כמי שאיננו בגדר עד, לבטא את נימוקי התנגדותו.
4. למען הסר ספק מוסכם על עוה"ד כי אם לאחר שתינתן לו אפשרות לבטא את טעמי התנגדותו או מחאתו, בית המשפט יחייבו למרות הכל להשיב לשאלתו, מובן שיציית לכך.

עמדת ועדת האתיקה:

1. ועדת האתיקה השיבה לפונה כי לדעתה אין מניעה לכך שעורך הדין המייצג את עצמו כעד מטעם עצמו יישאל ע"י בית המשפט שאלות שונות.
2. אם עורך הדין סבור שאין מקום להשיב לשאלות ו/או אפילו לשאלן עליו לנסות ולשכנע את בית המשפט בדרך מנומסת תוך שמירה והקפדה על